

RESEARCH ARTICLE/ARAŞTIRMA MAKALESİ

Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumları konusunda yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi

Bibliometric analysis of graduate theses on social adaptation of Syrian refugees

Serpil Bardakçı Tosun

Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, Türkiye,
e-mail: serpil.bardakci@alanya.edu.tr

Öz

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaşın sonuçlarının, tüm dünyayı bu kadar etkileyeceği beklenmiyordu. Son on yıl içerisinde Suriye’den, yaklaşık 6,6 milyon kişi başta komşu ülkeler olmak üzere diğer ülkelere göç etmek zorunda kaldılar. Türkiye gerek tarihten gelen yakınlığı gerekse coğrafi konumu ve devlet politikaları neticesinde en fazla Suriyeli barındıran ülke konumuna gelmiş oldu. Göç İdaresi Başkanlığı Haziran 2023 verilerine göre, Türkiye’deki geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı 3 milyon 351 bin 582 kişidir. Suriyeli sayısı arttıkça yerel halkla uyum sorunlarında da artış görülmektedir. Bu kapsamda da akademik alanda çalışmalar çoğalmıştır. Bu çalışmada Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumları ile ilgili Yüksek Öğretim Kurumu’nda (YÖK) yayınlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Çalışma, Suriyelilerin sosyal uyumu alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini kapsamakta olup, bu alandaki çalışmaların yetersizliğini ve sayısının artması gerektiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. YÖK verilerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda Suriyelilerin sosyal uyumu konusunda lisansüstü eğitimi ile ilişkili olarak “Suriyelilerin uyumu, sosyal uyum, entegrasyon, adaptasyon” şeklinde aratma yapılmıştır. 2012 -2022 yılları arasında yapılan incelemeler sonucunda, Suriyelilerle ilgili, 76 adet Yüksek Lisans ve 8 adet Doktora tezi tespit edilmiştir. Sosyal uyum konusu toplumların refahı, düzeni ve geleceği açısından en önemli konular arasındadır. Çalışma neticesinde Suriyelilerin sosyal uyumu konusunda daha fazla çalışma yapılması için yönlendirme yapılmasının önemi ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Suriyeliler, Toplumsal Uyum, Entegrasyon, Sosyal Uyum

Citation/Atf: BARDAKÇI TOSUN, S. (2023).Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumları konusunda yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Journal of Awareness*. 8(3): 353-365, <https://doi.org/10.26809/joa.2096>

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Serpil Bardakçı Tosun
E-mail: serpil.bardakci@alanya.edu.tr

Bu çalışma, Creative Commons Atif 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Abstract

It was not expected that the results of the civil war that started in Syria in 2011 would affect the whole world so much. In the last ten years, approximately 6.6 million people from Syria had to migrate to other countries, especially neighboring countries. Turkey has become the country hosting the highest number of Syrians as a result of its historical proximity, geographical location and state policies. According to the June 2023 data of the Directorate of Migration Management, the number of Syrians under temporary protection status in Turkey is 3 million 351 thousand 582 people. As the number of Syrians increases, there is an increase in integration problems with the local people. In this context, studies in the academic field have increased. In this study, master's and doctoral theses published in the Higher Education Institution (YÖK) on the social adaptation of Syrian refugees in Turkey were examined. The study covers the bibliometric analysis of the postgraduate theses in the field of social cohesion of Syrians and aims to reveal the inadequacy of the studies in this field and the need to increase the number of them. In line with the information obtained from the YÖK data, a research was conducted on the social cohesion of Syrians in the form of "Syrian harmony, social cohesion, integration, adaptation" in relation to postgraduate education. As a result of the examinations carried out between 2012 and 2022, 76 master's and 8 doctoral theses on Syrians were identified. The issue of social cohesion is among the most important issues in terms of the welfare, order and future of societies. As a result of the study, the importance of guiding for more work on the social cohesion of Syrians has emerged.

Keywords: Syrians, Social Cohesion, Integration, Adaptation

1.GİRİŞ

İç savaş neticesinde zorunlu olarak göç eden Suriyeliler ilk önce sınırlarına en yakın olan ülkelere gitmek durumunda kaldılar. Bu ülkelerin başında da Türkiye gelmektedir. Önce on binlerce daha sonra hızla milyonlara ulaşan bir göç dalgası ile karşı karşıya kalan Türkiye; bu durumun önceleri geçici olduğu ve gelenlerin bir süre sonra evlerine dönebileceği düşüncesiyle siyasi kararlar oluşturmuştur. Ancak geçen yıllar ve hızla artan göç dalgası neticesinde, Göç İdaresi Başkanlığı resmi verilerine göre (Haziran 2023 yılı itibarıyla) 3 milyon 351 bin 582 Suriyeli Türkiye sınırları içerisinde hayatına devam etmektedir. Yani savaştan kaçan Suriyelilerin % 56'sı Türkiye'de yaşamaktadır. (URL-1, 2023)

Avrupa Birliği'nin (AB) yeni göçmen almayı sınırlandırması, Suriye'deki yerleşik düzenin ve siyasi atmosferin uzun bir süre daha, Suriyelilerin ülkelerine geri dönmeleri için uygun olmaması ya da gelenlerin ülkelere geri dönmek istemiyor olmaları, Suriyelilerle iç içe bir yaşamın daha uzun yıllar devam edeceğinin işareti olarak görülmektedir. (İçduygu ve Ayaşlı, 2019: 216-218)

Bu durum, önceleri mazlum ve savaş mağduru

olarak görülen ve kabul edilen Suriyelilerin; zamanla toplumda daha fazla görünür olmaya başlaması ile birlikte dışlanmaya ve ötekileştirmeye dönüştüğü bir süreç haline gelmeye başladığı düşünülmektedir. Her ne kadar tarihi yakınlığı ve dini birlikteliği olsa da, zamanla iki toplumun farklılıkları daha fazla gün yüzüne çıkmış ve sosyal uyum ile ilgili çalışmalarda da artış olduğu tespit edilmiştir.

Erdoğan (2023); "uyum" kavramının temel motivasyonunu, "bir araya gelen toplumun farklı kesimleri/grupları arasında olası sosyal, ekonomik, siyasal sorun ve çatışmaların yaşanmamasını ya da en az seviyede yaşanmasını sağlamak; mümkünse, oluşan toplumsal çeşitliliğin topluma katkılarını artırmaktır" olarak açıklar.

Bu çalışmada, Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili lisansüstü alanlarında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizleri yapılarak, sosyal uyum konusunun önemine dikkat çekilmek istenmektedir. Sosyal uyum konusunun önemini vurgulamak, hangi disiplinlerde çalışıldığını, araştırma konularını ve yapılan çalışmaların özelliklerini ortaya koymak hedeflenmiştir.

Çalışmanın verilerinin gelecekte bu alanda çalışmayı düşünen bilim insanlarını yönlendireceği, bilgi sahibi olmalarını kolaylaştıracağı ve yol gösterici nitelikte olacağı beklenmektedir.

Sosyal uyum çalışmalarının, lisansüstü aşamalarda hangi seviyede olduğunun ortaya konulması ve yapılan tezlerin niteliklerinin tespit edilmesi bakımından konu ile ilgili araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışma, bu alandaki çalışmaların gelişimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca, bu konularda yapılan lisansüstü tezlerdeki genel eğilimler belirlenerek, araştırmacılara yeni yapacakları çalışmalarda yön gösterici bir niteliğe sahip olacağı düşünülmektedir.

2. GÖÇ VE SOSYAL UYUM

Göç veya göçmenden, sosyal uyumdan bahsedilmeden önce Suriyelilerin Türkiye’de resmi olarak statülerinin belirtilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (6458 / 4.4.2013) ve Geçici Koruma Yönetmeliği (6883/22.10.2014)’nde de belirtildiği gibi;

“Mülteci; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıstır”(YUKK-Md.61)

Geçici Koruma; (1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. (2) Bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. (YUKK-Md. 91) (URL-2,2023:1)

Türkiye’de Suriyelilere geçici koruma altındaki-ler tanımlaması yapılmış olsa da, yukarıdaki tanımlamaya da uydukları için “mülteci” kavramı da yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır.

İfade ediliş biçimi “mülteci” ya da “geçici koruma altındakiler” olarak değişse de, kişiler için göç etmenin her zaman planlı ve gönüllü bir durum olmadığı görülmektedir. Bazı durumlarda insanlar hayatta kalmak için göç etmek zorunda kalmaktadırlar ve gittikleri ülkede de yeni yaşam koşullarına, toplumsal kurallara, yeni bir hayata, tutunma süreci yaşamaktadırlar. Bu aşamada sosyal uyum konuları daha fazla önem kazanmaktadır ve sosyal uyumun yeni gelenlerle yerel halk arasında köprü oluşturduğu düşünülmektedir. Sosyal uyum konuları için Sivil Toplum Kuruluşları (STK), Üniversiteler ve resmi kurumların işbirliği kapsamında değerlendirme yapması ve toplumsal anlaşmazlıklar noktasında çözüm önerileri oluşturması beklenmektedir.

“Thayer Scudder tarafından geliştirilen istemsiz yerinden edilenlerin yeniden yerleşim sürecine yönelik çerçevesi, Türkiye’deki Suriyelilerin sosyal uyumu kapsamında incelendiğinde; göçmenlerin sosyal uyumunun içinde yaşadıkları çevreyi oluşturan sosyal, kültürel, ekonomik ve politik unsurların bütüncül, sistematik ve eş güdümlü bir şekilde ele alınmasını gerektirdiğinden”, (Koçan ve Kırılıoğlu, 2020:1857) sosyal uyum ile ilgili kapsamlı çalışmalar yapılmasının öneminin daha çok arttığı düşünülmektedir.

Sosyal uyum konusunun, toplumsal sorunların tespit edilmesi ve çözüm üretilmesi noktasında büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Türkiye, tarihi boyunca göç alıp veren bir ülke olmasına rağmen, Suriyelilerin kitlesel göçü sonrasında göçle ilgili resmi kurum ve kararlarını oluşturmuştur.

Göç İdaresi (Müdürlüğü) Başkanlığı (GİB) da bu sürecin yönetilmesi ve uyum çalışmalarını yönetmesi için kurulmuştur. Suriyelilerin baskın etnik kimlikleri ve kültürlerinin yerel halk içerisinde her iki tarafa da zarar vermeden yönlendirilmesi ve yönetilmesi uyum konuları kapsamında değerlendirilmelidir. Uyum bir asimilasyon süreci olarak kabul edilmemelidir, uyumun; toplumsal barışın, huzurun ve gelenlerin “kabul” noktasın-

da olumlu karşılanabilmesinin kolaylaştırıcısı olduğu düşünülmektedir.

4 Nisan 2013'te TBMM tarafından kabul edilen ve 11 Nisan 2014'te yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile Geçici koruma statüsü belirginleşmiş ve 22 Ekim 2014'te yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği (GKY) ile geçici korumanın yasal çerçevesi düzenlenmiştir. YUKK, Türk mevzuatında 'uyum'a yer verilen ilk belgedir ancak resmi olarak tanımı yapılmamıştır. (Koçan ve Kırlioğlu, 2020:1858,1859)

Sosyal Uyum nedir?

GİB tarafından hazırlanan "Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı: 2018-2023" uyum konusundaki en önemli resmi doküman olarak kabul görmektedir. Bu planda "toplumsal uyum" şöyle tanımlanmaktadır: "Toplumsal uyum; göçmenlerin kültürel, sosyal ve ekonomik olarak yaşadıkları topluma dâhil edilerek ortak bir aidiyet hissi geliştirilmesi, kültürlerarası etkileşim, istişare, toplumsal diyalog çerçevesinde farklılıkların karşılıklı tanınması, saygının devam ettirilmesi ve bir arada yaşamalarının sağlanması olarak tanımlanmaktadır. (URL-3, 2023)

Toplumsal uyum göçmenlerin yerel toplumla birarada yaşama ve toplumsal kabulünü hedeflemektedir. Toplumsal uyum, göçmenin kimliğini koruyarak, toplumsal hayata katılabilmesi, dışlanmaması ve dil, din, kültür gibi farklılıklarının tanınması açısından önemlidir.(Erdoğan M., 2023 : 47)

"3RP Türkiye Ülke Bölümü 2021- 2022" sosyal uyum konusunda önemli bir belgedir. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır gibi ülkeleri kapsayan "Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı" 3RP (Regional Refugee and Resilience Plan), insani yardım ve kalkınma müdahalelerini UNHCR ve UNDP'nin aracılığıyla tek bir planda bir araya getirmiştir. Mültecilerin korunması, insani ihtiyaçlarının karşılanarak, kişi ve kurumların dayanıklılığının artırılıp, istikrar ve kalkınma ihtiyaçlarını da göz ardı etmeden çözüm bulmaya yönelik bir plan oluşturulmuştur.(URL- 4, 2023)

3RP'nin sosyal uyum ile ilgili kısmında, Şubat

2018'de Türkiye Cumhuriyeti Devleti Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nı kabul ettiği ve yasal çerçeveye uygun olarak ve GİB/ GİGM koordinasyonunda, geçici koruma sağlanan Suriyeliler, uluslararası koruma başvuru ve statü sahipleri ve ev sahibi toplum arasında hem ulusal hem de il düzeyinde uyum faaliyetlerini teşvik edildiği vurgulanmaktadır. (Erdoğan M., 2023 : 49)

Sosyal uyum; "göçmenlerin birlikte yaşadıkları ev sahibi toplum için hissettikleri, karşılıklı saygının olup olmadığı, kendilerinde ne kadar güvende hissettikleri, yaşadıkları çevrede nasıl hissettikleri" konusunu örneklendirerek anlatan bir kavram olarak kabul edilmektedir.(Bolgün C.,2022: 171)

Asimilasyon ve baskılama olmadan da toplumların bir arada saygı çerçevesinde yaşayabileceği bir düzenin oluşturulması oldukça önemli kabul edilmektedir. (Khalaf, S. ve Ilgar, R.,2017: 43) Ancak bu sürecin yönetilebilmesi için göçmenlerin kimliklerinin, kültürlerinin, toplumsal alışkanlıklarının tespit edilmesi gerekli görülmektedir. (Friedkin, N. E., 2004: 412)

Kitlesel olarak göç eden Suriyeliler, ilk olarak yaşam kamplarına yerleştirilmiştir ilerleyen süreçlerde ise şehir merkezlerinde yaşamaya başladıkları görülmektedir. Suriyelilerin zamanla işyerleri açtığı, bir araya gelerek mahalleler oluşturduğu, okullarda ve toplumsal hayatta daha fazla görünür hale geldikleri görülmektedir. (Yağcı,G., 2018:1)

Suriyeliler mağdur ve mazlumken halktan tepki gelmezken, iyi yaşam koşullarına sahip olanların çoğalması, vatandaşlık verilmesi, Suriye'den gelen şehit haberleri, siyasilerin ayrıştırıcı, medyanın ise kışkırtıcı dili neticesinde toplum nezdinde rahatsızlıkların arttığı düşünülmektedir. (Karakaş, B., 2018:1)

Sosyal uyumun sağlanabilmesinin en önemli koşulunun, dil öğretilmesi olduğu düşünülmektedir. (Duman T.,2019:345)

Avrupa ülkelerinde göçmenler özellikle de göçmen çocuklar, öncelikle dil eğitiminden geçirildikten sonra normal eğitim alanlarına dahil edilmektedir. Hollanda eğitim sistemi örnek olarak verilebilir. Expatların çocukları önce 1 yıl

(Internationale Taalklas / ITK) ismi verilen dil okullarına kayıt olmakta ve eğitim almaktadırlar. Burada dil öğrenen ve Hollanda kültürü ile tanışan çocuklar, sonrasında yaşadıkları yerlerin okullarına devam etmektedirler. (URL- 5: 2023)

Türkiye’de Suriyeli çocukların çoğu dil bilmeden sınıflara dahil edilmektedir. Bu durumun; hem kendileri, hem diğer çocuklar, hem de öğretmenler açısından sorun oluşturduğu düşünülmektedir.(Kiremit, Akpınar ve Tüfekçi Akcan, 2018: 2141; Yüce ve Doğan, 2022:160) İletişim kuramayan çocukların içine kapandığı ya da sadece kendi dilini konuşanlar ile iletişim kurarak kendi aralarında “öteki”yi oluşturmaya başladıkları görülmektedir. (Altıntaş, M. E., 2018:478) Dışlanan çocukların, zamanla kendilerine yasal olmayan zeminde bağlantılar kurma olasılığının arttığı bilinmektedir.

Dolayısıyla da sosyal uyum konularına ağırlık verilmesi ve bu kapsamda da çalışmalar yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrımcılık, ırkçılık, dışlanma, kabul oluşturma gibi kavramlar sosyal uyum konuları olarak değerlendirilmektedir ve bu kapsamda çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Uyumun tek taraflı bir süreç olmaması, her iki tarafın da bir arada yaşamayı istemesi ve buna gönüllü olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Göçmenlerin geldikleri ülkenin siyasal rejimini tehdit eden isteklerde ve davranışlarda bulunmaları, yerel halkın hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasına neden olmaları, güvenlik sorunu teşkil etmeleri, ekonomik krizlerin artış noktasında göçmenlerin görülmesi, çok eşliliğin ve çocuk yaşta evliliğin teşvik edilmesi, kontrolsüz ve plansız gebeliklerin çoğalması, aşı karşıtlığı neticesinde hastalıkların artması, karma eğitime karşı olma gibi nedenlerin sosyal uyumun gerçekleştirilmesine engel olduğu düşünülmektedir. Bu örneklemeler, içinde yaşanılan toplumun gözlemlenmesi, yaşanmış deneyimler, literatürdeki örnekler incelenmesi sonucunda oluşturulmuştur.

Suriyelilerin “kabül”ü noktasında en çok sorun olan konulardan birinin vatandaşlık verilmesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Nisan 2023’te dönemin İçişleri Bakanı olan Süley-

man Soylu’nun yaptığı açıklamaya göre, 230 bin Suriyeliye Türkiye vatandaşlığı verilmiştir. (URL-6, 2023:1) Bu durum özellikle de Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde vatandaşlar tarafından büyük tepki almıştır. Siyasal partilerin oy alabilmek için göçmenleri hedef haline getirdiği, bazı göçmenlerin de yerel halkı tahrik edecek videolar çekerek bu kışkırtmaya ortak olduğu düşünülmektedir.

Ocak 2023 tarihinde Yargıtay, Türk vatandaşı olan ve 2 eşi bulunan Suriyeli B.D.’nin Türk Medeni Kanunu gereği ikinci evliliğini iptal eden mahkeme kararını onadı. Bu durum Suriyeliler tarafından tepki ile karşılanırken, yerel halk tarafından oldukça olumlu karşılandı. (URL 7, 2023:1)

Suriyelilerdeki hızlı doğum oranlarının da toplumda “kabul” noktasında en fazla sorun olan konulardan olduğu düşünülmektedir.

“T.C. Sağlık Bakanlığı’nın resmi verilerine göre 2011-2021 arasında Türkiye’de dünyaya gelen Suriyeli bebek sayısı 750 binin üzerindedir. Suriyeliler içinde 0-9 yaş arasında yer alan ve büyük bölümü Türkiye’de doğmuş olan bebek ve çocukların sayısı 31 Aralık 2021 itibarı ile 511 bini 0-4, 571 bini 5-9 yaş grubunda olmak üzere 1 milyon 83 bindir. 0-9 yaş grubundaki bebek ve çocukların yaklaşık % 75’i Türkiye doğumludur.”(Erdoğan M.,2023:64)

Bu durum için planlı gebeliğe yönlendirme yapılmasının ve çok eşliliğin önlenmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Demografik sorunların ileriki yıllarda yaşanmaması adına bu konu ile ilgili çalışma yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Sosyal uyumun önündeki önemli engellerden biri de Suriye’deki şehitlerle ilgili haberlerdir. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, Türkiye’deki Suriyeliler içerisinde genç nüfus olarak tanımlanan 15-24 yaş aralığında 636 bin 734 kişi bulunmaktadır. Suriyeli genç nüfusun toplam Suriyeli sayısındaki oranı %19’dur. (URL-8,2023:1)

Askerlik çağındaki Suriyelilerin askeri eğitim verilerek, Türk askeri ile birlikte Suriye’ye gönderilmesinin toplum vicdanını rahatlatacağı ve tepkileri azaltacağı düşünülmektedir.

Suriyelilere yapılan yardımlar ve doğru bilinen yanlışların anlatılmasının, ekonomik sorunların göçmen kaynaklı olmadığı belirtilmesinin, konut sorunları ve konut fiyatlarındaki aşırı yükselmenin önlenmesinin, toplum huzurunu bozanların caydırıcı cezalar almasının, denetim ve kontrolün artırılmasının toplumsal beklentilerin karşılanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Sosyal uyum sorunlarının çözümlenmesi için de üniversite bütçelerine destek verilerek toplumsal araştırmaların çoğaltılması ve çözüm önerilerine açık bir yönetim anlayışının olması gerekmektedir.

Sadece akademisyenlerin okuyacağı çalışmalar ve toplum tabanına indirgenemeyen toplantı sonuçlarının toplumsal uyuma katkı sağlayamadığı görülmektedir. Siyasilere akademik çalışmalarını destekleyerek ve çözüm noktasında birlikte hareket edilmesinin önemi vurgulanmalıdır.

3. YÖNTEM VE BULGULAR

3.1. Yöntem

Çalışmanın yönteminde bibliyometrik analiz kullanılmıştır. "Bu analiz yönteminde bilim alanlarında çalışmaların nitelikleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Yazarların çalıştıkları konuları, hangi yıl yayın yaptıklarını, sayfa sayılarını ve hangi seviyede çalışmalar yaptıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir." (Akyurt & Ültay, 2022: 64)

Pritchard (1969); Borgman ve Furner (1990); Akyurt & Ültay (2022); Al ve Tonta (2004); Yılmaz (2017) göre; bibliyometrik analiz yöntemi ile hem istatistik hem matematiksel işlemlerle bilimsel iletişim sağlanmakta ve çalışmaların etkinliği artmaktadır.

Bibliyometrik analiz araştırmaları; yapılan çalışmalarda bilimsel iletişim araçlarının ne kadar kullanıldığını, yayınların belirli parametreler bakımından incelenmesini ve ortaya çıkan bulgular eşliğinde çalışma yapılan alandaki eksikliklerin belirlenmesini sağlayan bir yöntemdir. (Bozkurt Çetinkaya Ö, Çetin A., 2016:232)

Çalışmada, bibliyometrik analizler sonucunda elde edilmek istenen verilerin çalışma soruları:

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin düzeyleri nelerdir?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin, araştırma türlerine dağılımı nasıldır?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin yazım dilleri nelerdir?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin anabilim dalları hangileridir?

*Suriyelilerin sosyal uyum tezleri hangi enstitülerde çalışılmıştır?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin araştırma bölgeleri hangileridir?

* Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin konularına göre dağılımı nasıldır?

* Çocuklarla ilgili yapılan tez çalışmalarının ağırlığı nasıldır?

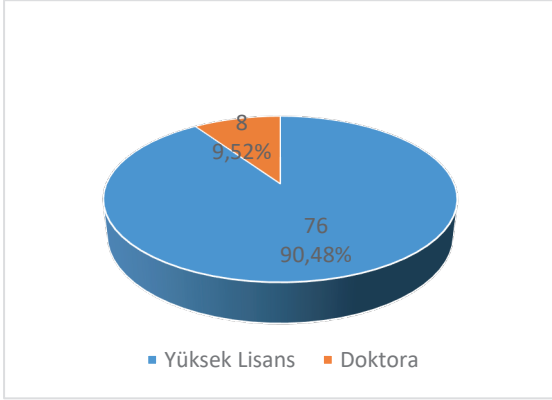
Çalışma sorularının cevaplarının veri analizi için nitel araştırma yöntemi ve betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. YÖK tez merkezinden 2012 – 2022 yılları arasında anahtar kelimelerle taramalar gerçekleştirilmiş ve tezlerin içerikleri üzerinde çalışılmıştır. Çalışma verileri açık erişimi olan tezler üzerinden elde edilmiştir.

3.2. Bulgular

YÖK tez tarama merkezinden elde edilen veriler doğrultusunda, Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılmış olan lisansüstü tezlerin düzeyine ilişkin rakamlar aşağıdaki Tablo-1'de verilmektedir

Tablo 1. Lisansüstü Tez Düzeyi

Türü	Sayısı
Yüksek Lisans	76
Doktora	8
Toplam	84

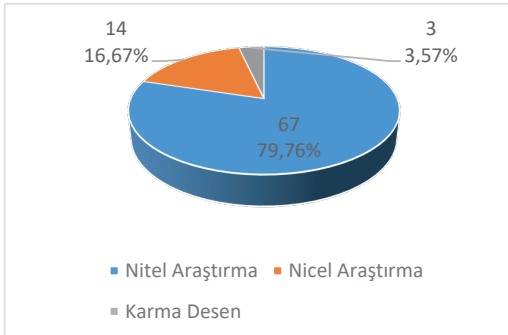

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılmış olan lisansüstü tezlerin 76'sı yüksek lisans düzeyinde iken, 8'inin doktora seviyesinde yazıldığı belirlenmiştir. Toplumsal sorunların irdelenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için akademik düzeyde yeterli çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu kapsamda akademik çalışmaların çoğaltılmasının, toplumsal sorunların derinleşmeden ortaya çıkarılması ve çözüm önerileri sunulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin, araştırma türlerine göre dağılımı Tablo 2'de belirtilmiştir

Tablo 2. Araştırma Türleri

Nitel araştırma	67
Nicel araştırma	14
Karma desen	3

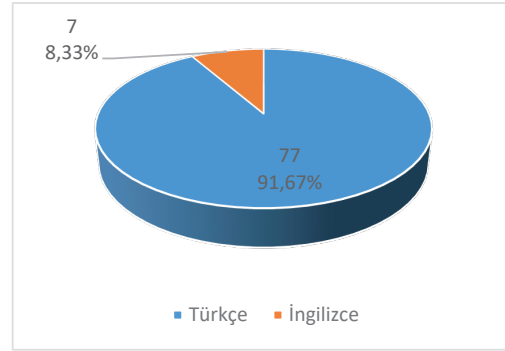

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılmış olan lisansüstü tezlerin 67'si nitel araştırma yöntemleri ile yazılmış iken, 14'ünün nicel yöntemlerle, 3'nün ise karma desen yöntemi ile yazıldığı belirlenmiştir. Bu da bize sosyal uyumla ilgili tezlerde nitel araştırma yöntemlerinin daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Yapılan tezler incelendiğinde anket yöntemiyle verilerin toplandığı ve irdelendiği görülmektedir. Sosyal bilimlerde nicel yöntemlerle araştırma, tez, makale yazılması giderek daha fazla yayınlamaya başlamıştır.

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılmış olan lisansüstü tezlerin yazım dilleri ile ilgili verileri Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. Yazım Dillerine Göre Tezler

Türkçe	77
İngilizce	7

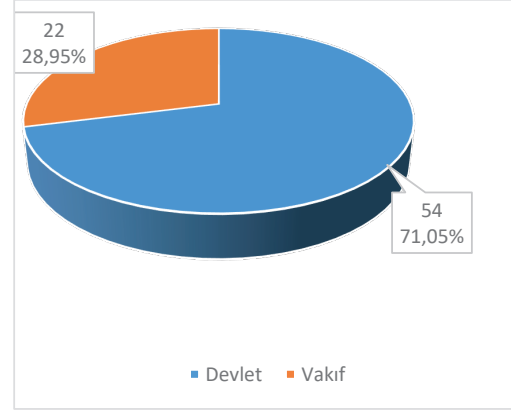
Veri sonuçlarına göre daha çok Türkçe tez yazılmaktadır. Türkçe tez yazılması dilin kullanılıp geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir ancak bu tezlerin daha geniş İngilizce özetinin yer almasının yaygınlaştırılması açısından daha iyi olabileceği düşünülmektedir.

Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin üniversitelere göre dağılımı Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4. Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ankara Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ankara Hacibayram Veli Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Atatürk Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	5	6,57	1	12,50	6	7,14
Bahçeşehir Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Başkent Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Bursa Uludağ Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Çağ Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Canakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	1,31	1	12,50	2	2,38
Çankırı Karatekin Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1,31	1	12,50	2	2,38
Ege Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Erciyes Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Gazi Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Gaziantep Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Giresun Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Hacettepe Üniversitesi	5	6,57	0	0,00	5	5,95
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	4	5,26	0	0,00	4	4,76
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul Bilgi Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
İstanbul Gelışim Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul Ticaret Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Kahramanmaraş Sütlü İmam Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Mardin Artuklu Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Marmara Üniversitesi	4	5,26	0	0,00	2	2,38
Mersin Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ortaođu Teknik Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Pamukkale Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Sakarya Üniversitesi	2	2,63	1	12,50	3	3,57
Süleyman Demirel Üniversitesi	2	2,63	1	12,50	3	3,57
TED Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Üsküdar Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Yalova Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Yaşar Üniversitesi	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Yeni Yüzyıl Üniversitesi	2	2,63	0	0,00	2	2,38
İstanbul Üniversitesi	0	0,00	2	25,00	2	2,38
İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi	0	0,00	1	12,50	1	1,19
Toplam	76		8		84	

Devlet Üniversitesi	54
Vakıf Üniversitesi	22

Verilere göre özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı illerdeki üniversitelerde uyum ile ilgili daha fazla tez yazılmıştır. Bu da bize bu şehirlerde yaşayan yerel halkla Suriyeliler arasındaki uyum sorunlarında artış olabileceği ya da artma olasılığı olabileceği için çalışmaların çoğaldığı fikrini vermektedir. Devlet üniversitelerinde daha fazla çalışma yapılıyor olması, Suriyelilerin daha fazla yaşadığı illerdeki özel üniversite sayısının az olması ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Suriyelilerin sosyal uyum tezlerinin anabilim dalları Tablo 5'te belirtilmiştir.

Verilere göre Suriyelilerin sosyal uyumları ile ilgili Yüksek Lisans olarak en fazla Sosyoloji (14 tez) anabilim dalında tez yazılırken, Doktora olarak en fazla Kamu Yönetimi anabilim dalında (3 tez) çalışma yapılmıştır. Verilere göre doktora alanında çalışmalar yetersiz düzeydedir.

Tablo 5. Anabilim Dallarına Göre Tezler

Anabilim Dalları	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
İlâhîyat Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Amme İdaresi Anabilim Dalı	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Coğrafya Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana bilim Dalı	2	2,63	1	12,50	3	3,57
Doğal Afetler Risk Yönetimi Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı	4	5,26	0	0,00	4	4,76
Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı	2	2,63	1	12,50	3	3,57
Göç Politikaları Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Göç Politikaları ve Araştırmaları Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Henşirelik Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
İletişim ve Toplumsal Dönüşüm Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı	3	3,95	3	37,5	6	7,14
Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Orta Doğu Sosyolojisi ve Antropolojisi Anabilim Dalı	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Özel Eğitim Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Psikoloji Anabilim Dalı	3	3,95	0	0,00	3	3,57
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı	6	7,89	0	0,00	6	7,14
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı	7	9,21	0	0,00	7	8,33
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı	6	7,89	0	0,00	6	7,14
Sosyal Politika Anabilim Dalı	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Sosyal Projeler ve Sivil Toplum Kuruluşları Yönetimi Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Sosyoloji Anabilim Dalı	14	18,42	1	12,50	15	17,86
Temel Eğitim Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Uluslararası Ekonomi Politikası Ana Bilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı	5	6,58	0	0,00	5	5,95
Uygulamalı Sosyoloji Anabilim Dalı	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Yerel Yönetimler Anabilim Dalı	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Malîye Anabilim Dalı	0	0,00	1	12,50	1	1,19
Mimarlık Anabilim Dalı	0	0,00	1	12,50	1	1,19
Toplam	76		8		84	

Tablo 6. Tezlerin Çalışıldığı Enstitüler

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	7	9,21	0	0,00	7	8,33
Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	6	7,89	0	0,00	6	7,14
Lisansüstü Programlar Enstitüsü	3	3,95	1	12,50	4	4,76
Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü	2	2,63	0	0,00	2	2,38
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	3	3,95	0	0,00	3	3,57
Sosyal Bilimler Enstitüsü	54	71,05	7	87,50	61	72,62

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılan tezlerin hangi enstitülerde çalışıldığını gösteren veriler Tablo 6'da gösterilmektedir.

Veriler incelendiğinde Yüksek Lisans (54 tez) ve Doktora (7 tez) en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsünde çalışma yapıldığı görülmektedir. Tüm enstitülerin birleştirilerek Lisansüstü Enstitüsü haline dönüştürülmesi ile birlikte tüm tezler bir

merkez altında toplanmaya başlanmıştır. Göç ve sosyal uyum konuları yaşantımızın her alanını etkilemektedir dolayısıyla bu konuyu sadece sosyal bilimler alanında değerlendirmenin doğru olmadığı düşünülmektedir. Diğer alanlarda da göçün etkilerinin tartışılmasının, sorunların tespiti ve çözüm önerileri sunulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılan tezlerin bitirme tarihleri Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. Tezlerin Yıllara Göre Bitirme Tarihleri

Yıl	Yüksek Lisans	%	Doktora	%	Toplam	%
2014	1	1,32	0	0,00	1	0,00
2015	2	2,63	0	0,00	2	0,00
2016	4	5,26	0	0,00	4	0,00
2017	5	6,58	0	0,00	5	0,00
2018	11	14,47	1	12,50	12	0,00
2019	25	32,89	1	12,50	26	0,00
2020	16	21,05	2	25,00	18	0,00
2021	8	10,53	3	37,50	11	0,00
2022	4	5,26	1	12,50	5	0,00
Toplam	76	100,00	8	100,00	84	100

Çalışma kapsamı 2012 -2022 Aralık ayını kapsamaktadır. Ancak veriler tarandığında ilk Yüksek Lisans tezinin 2014, doktora tezinin ise 2018 yılında tamamlandığı görülmektedir. En fazla Yüksek Lisans tezi 2019 yılında (25 tez), en fazla Doktora tezi 2021 yılında (3 tez) tamamlanmıştır. Suriyelilerin Türkiye'ye ilk giriş yaptıkları dönemden itibaren, lisansüstü çalışmalar başlamıştır.

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılan tezlerin Araştırma Bölgeleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Tezlerin Araştırma Bölgeleri

Araştırma Bölgeleri	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Adana	0	0,00	1	12,5	1	1,19
Afyonkarahisar	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ankara	11	14,47	1	12,5	12	14,28
Ankara, Gaziantep, Hatay	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Ankara, İstanbul	2	1,52	0	0,00	2	2,38
Aydın	1	1,31	1	12,5	2	2,38
Batman	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Bingöl	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Bolu	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Burdur	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Bursa	1	1,31	1	12,5	2	2,38
Denizli	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Erzurum	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Gaziantep	9	11,84	0	0,00	9	10,71
Giresun	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Hatay	3	3,94	0	0,00	3	3,57
İsparta	1	1,31	0	0,00	1	1,19
İstanbul	14	18,42	1	12,5	15	17,85
İzmir	3	3,94	1	12,5	4	4,76
Kahramanmaraş	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Karaman	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Kayseri	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Kırşehir	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Kocaeli	2	1,52	0	0,00	2	2,38
Konya	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Mardin	2	1,52	0	0,00	2	2,38
Mersin	3	3,94	0	0,00	3	3,57
Niğde - Hatay	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Sırt	1	1,31	0	0,00	1	1,19
Şanlıurfa	4	5,26	0	0,00	4	4,76
Türkiye	4	5,26	0	0,00	4	4,76
İstanbul, Kilis, Gaziantep, Konya	0	0,00	1	12,5	1	1,19
Yalova	0	0,00	1	12,5	1	1,19
Toplam	76		8		84	

Veriler incelendiğinde Yüksek Lisans alanında en fazla Ankara (11 tez) ve İstanbul (14 tez), Doktora programında ise bu şehirlerde 1'er tane tez tamamlandığı görülmektedir. Bu çalışma önmüzdeki yıllarda tekrar incelendiğinde Gaziantep, Kilis gibi şehirlerde de çalışmaların çoğalacağı öngörülmektedir.

Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılan tezlerin konularına göre incelenmesi Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Tezlerin Konularına Göre Ayrılması

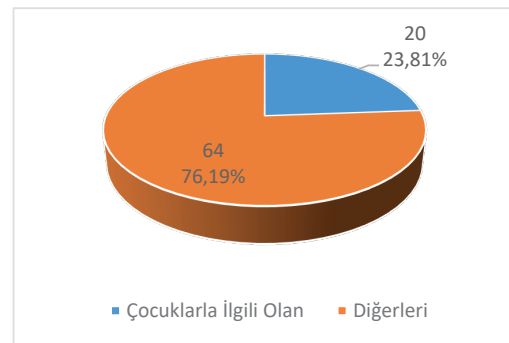
Araştırma Konuları	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Coğrafya	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	1,32	1	12,50	2	2,38
Din	1	1,32	1	12,50	2	2,38
Eğitim ve Öğretim	18	23,68	0	0,00	18	21,43
Heşirelik	1	1,32	0	0,00	1	1,19
İletişim Bilimleri	1	1,32	0	0,00	1	1,19
Kamu Yönetimi	10	13,16	3	37,50	13	15,48
Psikoloji	3	3,95	0	0,00	3	3,57
Siyasal Bilimler	6	7,89	1	12,50	7	8,33
Sosyal Hizmetler	6	7,89	0	0,00	6	7,14
Sosyoloji	26	34,210526	1	12,50	27	32,14
Uluslararası İlişkiler	2	2,6315789	0	0,00	2	2,38
Malîye	0,00	0,00	1	12,50	1	1,19
Toplam	76		8		84	

Veriler incelendiğinde en fazla Sosyoloji (26 tez) alanında yapılan Yüksek Lisans tezlerinin konuyla ilgili olduğu görülmüştür. İkinci sırada ise Eğitim Öğretim (18 tez) alanında tez yazılmıştır. Doktora ise Kamu Yönetimi (3 tez) alanında en fazla çalışma yapılmıştır.

Çocuklar sosyal uyum noktasında en önemli gruptur. Çocukların toplumda dışlandıkları takdirde gelecekte öfkeli, suça meyilli gruplar içerisinde yer aldıkları sıklıkla görülmektedir. Bu kapsamda çocuklarla ilgili yapılan çalışmalar hem çok kıymetli hem de geleceğe yön verebilmesi açısından çok önemlidir. Veriler incelendiğinde Suriyeli çocuklarla ilgili yapılan çalışmaların bilgileri Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10. Çocuklarla İlgili Yapılan Çalışmalar

Çocuklarla ilgili	20
Diğerleri	64

Veriler incelendiğinde çocuklarla ilgili çalışmaların %50'nin altında kaldığı görülmektedir. Çocukların gelecekteki rolü göz önünde bulundurulduğunda bu oranın yetersiz olduğu açıkça çıkmaktadır. Suriyelilerin doğurganlık oranları da göz önünde bulundurulduğunda, yapılacak olan çalışmaların ileride oluşması muhtemel sorunların önüne geçilebilmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

4. SONUÇ

Göç, sadece Türkiye'nin değil tüm ülkelerin hem ihtiyaç duyduğu hem de zorluklarla karşılaştığı bir süreçtir. Göç insani bir hak, herkesin insan onuruna yaraşır bir şekilde, güven içinde yaşama hakkı vardır.

Küreselleşmeyle birlikte sadece ürünlerin değil, ülkelerin de sınırları açılmıştır. İnsanlar gönüllü ya da zorunlu olarak göç etmektedirler. Bu bazen eğitim almak için bazen savaşlardan kaçmak için bazen ise daha demokratik koşullar içerisinde yaşamak için olabilmektedir.

Ekonomik koşullar, coğrafi zorluklar, siyasi ve sosyal etkenler gibi birçok konu, kişilerin yaşamlarını değiştirmeleri için gerekçe oluşturmaktadır.

Göç edenler gittikleri yere kendi kültür ve kimliklerini taşımaktadırlar, bu durum çoğu zaman yerel halkın kimlik ve duyarlılıklarıyla ters düşebilir ve göçmenler "öteki" kimliği içerisinde konumlandırılırlar.

Göç eğer geçici bir durum ise "öteki" bir süreliğine göz ardı edilmektedir ve "kabul" görmektedir ancak bu durum kalıcı veya uzun vadeli ise yerel halkın göçmenlerden, göçmenlerin de yerel halktan beklentileri çoğalmaktadır. İşte bu noktada sosyal uyum çalışmaları daha çok önem kazanmaktadır. Gelen göçmen kitlesinin ve yerel halkın hassasiyetlerinin tanınmasının ve bilinmesinin, uyum çalışmalarını kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

Sosyal uyum çalışmalarını; sosyal hizmetler, sivil toplum kuruluşları ya da akademisyenler yürütmektedirler. Üniversiteler özellikle de lisansüstü çalışmalar noktasında, toplumsal sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinde bulunulması ve resmi kurumların yönlendirilmesi noktasında

oldukça etkilidirler.

Bu çalışmada Suriyelilerin sosyal uyumu ile ilgili yazılan tezlerin 10 soru ve anahtar kelimeler kapsamında değerlendirmesi yapılarak, sosyal uyum konusunun etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir.

Çalışmada elde edilen veriler kapsamında, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı illerde daha fazla çalışma ve gözlem yapılması, çocuklarla ilgili çalışmaların artırılması, üniversitelere araştırma için kaynak aktarılması, saha çalışanlarının desteklenmesinin önemi ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de yapılan tez çalışmalarının sahadan elde edilen veriler ışığında oluşturulduğu göz önünde bulundurulursa, bu çalışma sonuçlarının resmi kurumlarla paylaşılıp sorunlara çözüm olması noktasında öneminin daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir.

Özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde, eğitim olanaklarından yoksun olan çocukların tespit edilmesi, eğitime erişememelerinin nedenlerinin ortaya konulması, iş dünyasına katılımları, ekonomik göstergelerdeki durumlarının belirlenmesi, sağlıkla ilgili konular, dışlanma ve sosyal uyum ile ilgili konular üzerine daha fazla lisansüstü çalışma yapılmasının; ileride oluşabilecek sosyal sorunların önüne geçebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile yapılan tezlerin sayıca az olduğu ve alanlara göre çeşitlendirmelerde de yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Suriyelilerin kısa sürede ülkeden gitmeyeceği öngörülmektedir bu kapsamda lisansüstü çalışmaların artırılması, birlikte yaşamayı daha huzurlu hale getirebilecek çözümlerin üretilmesine de destek olacağı düşünülmektedir.

Nitelikli çalışanlarla birlikte siyasilerin hareket etmesi, göçün yönetilebilirliği noktasında önem arz etmektedir. Yerel halkın güvende ve ekonomik istikrar içerisinde yaşayabilmesi için, göçle gelenlerin de ev sahibi topluma uyum sağlamanın çok önemli bir konu olduğu düşünülmektedir. Bu durumun olumlu olarak ülke ekonomisine ve insanlığa yansıtılması için, göç edenler ve ev sahibi ülkenin vatandaşlarının birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Göç siyasilerin oy kaygısıyla hareket ettiği alandan çıkarılmalıdır. Göç; içerisinde insanlar, çocuklar, hayatlar barındıran bir konudur. İnsan hayatı, siyasi kavramlardan çok daha önemlidir. Herkesin ölüm korkusu, ekonomik zorluklar yaşamadığı, demokrasinin ve adaletin olduğu bir dünyada yaşamaya hakkı vardır. Dolayısıyla da göç insani bir hak ve hak, adalet kavramları kapsamında değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKYURT H.& ÜLTAY E. (2022).Ekoturizm Ve Ekoturizm Rehberliği Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi,*WOJ MUR World Journal of Multidisciplinary Research*, 5(2), 56-70
- AKPAMUK G.(2023). Türkiye'deki Suriyelilerin çoğu neden kayıt dışı çalışıyor, hükümetin bu konuda politikası ne? <https://www.bbc.com/turkce/articles/cz51z-r816mlo> (E.T. 15.05.2023)
- AL, U. & TONTA, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19- 47. Erişim adresi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publication/citationanalysis.pdf>
- ALTINTAŞ, M. E. (2018). DKAB öğretmenlerine göre Suriyeli çocukların devlet okullarında karşılaştıkları sorunlar (Nitel bir araştırma). *Marife* 18(2), 469-499. <https://doi.org/10.33420/marife.460366>
- BOLGÜN C.,(2022). Sosyal Uyum: Kavramsal Bir Çerçeve, Manisa Celal Bayar University *Journal of Social Sciences*, 20 (Özel Sayı); 171-190
- BORGMAN C.L. & FURNER, J. (2002). Scholarly communication and bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36, 3-72
- BOZKURT ÇETİNKAYA Ö, ÇETİN A.(2016). Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi, *JED / GKD* 11:2, 229-263
- DUMAN T.(2019). Toplumsal Uyum İçin Eğitimin Önemi: Türkiye'deki Suriyeliler Örneği, *SEFAD*, (41): 343-368
- ERDOĞAN M., (2023).Suriye Barometresi, 1-358, <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2023/01/SB-2021-TR-MME-FINAL-19-Ocak-2023.pdf>
- FRİEDKİN, N. E. (2004). Social cohesion. *Annual Review of Sociology*, 30, 409-425.
- İÇDUYGU, A. & AYAŞLI, E. (2019). Geri dönüş siyaseti: Suriyeli mültecilerin dönüş göçü ihtimali ve gelecek senaryoları. *MiReKoc Çalışma Notları*.
- ÜLTAY, E., AKYURT, H. & ÜLTAY, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201
- KARAKAŞ, B. (2018). <https://www.diken.com.tr/doc-dr-erdogan-kimse-istemiyor-ama-suriyelilere-va-tandaslik-verilmesini-konusmamiz-gerekecek/>
- KHALAF, S. & ILGAR, R. (2017). Suriyeli mülteciler ve Türkiye'de mülteci sorunu. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 40-52.
- KİREMİT, R. F., AKPINAR, Ü. & TÜFEKÇİ AKCAN, A. (2018). Suriyeli öğrencilerin okula uyumları hakkında öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2139-2149. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.428598>
- KOÇAN, A.& KIRLIOĞLU, M. (2020). Suriyeliler ve sosyal uyum: Scudder'in çerçevesinden bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1855-1885.
- PRITCHARD, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?. *Journal of Documentation*, 25, 348- 349
- YILMAZ, G. (2017). Restoranlarda bahşiş ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14 (2), 65-79. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/articlefile/335844>
- YÜCE, E. & DOĞAN, T. (2022). Geçici koruma altında bulunan öğrencilerin okula uyumları (Türk ve Suriyeli öğrencilerin gözünden). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 155-170. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2020058048>
- YAĞCI, G. (2018). <https://tr.euronews.com/2018/09/26/turkiye-de-isyeri-acan-suriyeliler-100-bin-kisiye-istihdam-sagliyor>
- URL-1: <https://www.goc.gov.tr/> (E.T.01.06.2023)
- URL-2: Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, 1. Bölüm, Madde 1 (2) https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/KM_/d00/c002/km_00002024ss0053.pdf (E.T. 05.05.2023)
- URL-3: <https://www.goc.gov.tr/uyum-strateji-belgesi-ve-ulusal-eylem-planı> (E.T.25.05.2023)
- URL-4:<https://www.goc.gov.tr/2021-2022-bolge-sel-mul-teci-ve-dayaniklilik-planı-3rp-turkiye-bolu-mu-tanitimi-gerçekleştirildi1> (E.T.26.05.2023)
- URL-5:<https://www.itkhaarlem.nl/en/> (E.T.15.06.2023)
- URL-6:<https://www.ntv.com.tr/turkiye/kac-ya->

[banciya-vatandaslik-verildi-icisleri-bakani-suleyman-soylu-acikladi,aHo7eEl_xEmS9OgBdm-KWSw\(E.T.15.06.2023\)](#)

URL-7: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/yar-gitaydan-turk-vatandasligina-gecen-cok-esli-suriyelilere-iliskin-emsal-karar-2023964> (E.T.20.05.2023)

URL-8:<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (E.T.21.05.2023)

Şekil 1. (Bolgün C.,2022:185) no'lu sayfadan alınmıştır.

